

Брюксел, 15.7.2019 г.
COM(2019) 336 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА

относно изпълнението на финансовата помощ, предоставена на отвъдморските страни и територии по линия на 11-ия Европейски фонд за развитие

Въведение

С Решението за отвъдморско асоцииране¹ се установява правната рамка за отношенията между отвъдморските страни и територии² (ОСТ), държавите членки, с които те са свързани, и Европейския съюз. В съответствие с Договора за функционирането на Европейския съюз³ (ДФЕС) целта на Решението за отвъдморско асоцииране е да се подкрепи устойчивото развитие на ОСТ и да се утвърдят ценностите на Съюза по света.

Финансова помощ за ОСТ се предоставя основно чрез Европейския фонд за развитие (ЕФР), като в рамките на 11-ия ЕФР за програмния период 2014—2020 г. за тях е предвидена сума в размер на 364,5 милиона евро⁴.

В съответствие с член 91 от Решението за отвъдморско асоцииране в настоящия доклад се представя напредъкът, постигнат във връзка с изпълнението на средствата за ОСТ от 11-ия ЕФР за 2018 г.

Финансови средства по линия на 11-ия ЕФР—ОСТ

В съответствие с приложение 2 от Решението за отвъдморско асоцииране заделените за ОСТ средства от 11-ия ЕФР се разпределят, както следва:

- 229,5 милиона евро за териториално (двустранно) разпределение;
- 100 милиона евро за регионално сътрудничество и интеграция;
- 21,5 милиона евро за финансиране на хуманитарна и спешна помощ или помощ за колебания в приходите от износ;
- 5 милиона евро за финансиране на лихвени субсидии и техническа помощ чрез Инвестиционния механизъм на ЕИБ за ОСТ;
- 8,5 милиона евро за изследвания и техническа помощ в съответствие с член 81 от Решението за отвъдморско асоцииране.

В съответствие с критериите, определени в Решението за отвъдморско асоцииране, шестнадесет ОСТ се считат за допустими за териториално

¹ Решение 2013/755/ЕС на Съвета за асоцииране на отвъдморските страни и територии към Европейския съюз.

² Отвъдморските страни и територии на ЕС са Гренландия, Нова Каледония и зависимите територии, Френска Полинезия, Френските южни и антарктически територии, островите Уолис и Футуна, Сен Пиер и Микелон, Сен Бартелеми, Аруба, Бонер, Кюрасао, Саба, Синт Еустахиус, Синт Мартен, Ангила, Кайманови острови, Фолкландски острови, Южна Джорджия и Южни Сандвичеви острови, Монтсерат, островите Питкърн, Света Елена и зависимите територии (с настоящо наименование Света Елена, Възнесение и Тристан да Куния), Британска антарктическа територия, Британски територии в Индийския океан, Търкс и Кайкос, Британски Вирджински острови, Бермуда.

³ Част четвърта от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ С 326, 26.10.2012 г., стр. 47).

⁴ Вътрешно споразумение между представителите на правителствата на държавите — членки на Европейския съюз, заседаващи в рамките на Съвета, относно финансирането на помощта от Европейския съюз съгласно многогодишната финансова рамка за периода 2014—2020 г. в съответствие със Споразумението за партньорство АКТЬ—ЕС и за разпределението на финансовата помощ за отвъдморските страни и територии, за които се прилага част четвърта от Договора за функционирането на Европейския съюз (ОВ L 210, 6.8.2013 г., стр. 1).

разпределение по линия на 11-ия ЕФР. Следва да се отбележи, че Гренландия се финансира пряко от общия бюджет на Съюза въз основа на Решението за Гренландия⁵.

Трите регионални програми имат за цел да се насърчи сътрудничеството между ОСТ от един и същ регион, изправени пред сходни предизвикателства и имащи сходни приоритети. С действията, финансирани в рамките на регионалното разпределение, се подпомагат разработването и изпълнението на всеобхватни регионални програми и проекти за справяне с тези предизвикателства. Насърчават се партньорства с други източници на финансиране, включително други финансови инструменти на Европейския съюз, чрез сътрудничество със съседни държави от АКТБ и/или трети държави, както и с най-отдалечените региони на ЕС.

В допълнение към териториалните и регионалните програми **тематичната програма** — единствената програма за всички ОСТ по линия на 11-ия ЕФР, ще насърчи сътрудничеството между ОСТ в целия регион.

Процес на програмиране за 11-ия ЕФР—ОСТ

В част четвърта от Решението за отвъдморско асоцииране се установява **процес на програмиране, който е специфичен за ОСТ**. За разлика от групата на държавите от Африка, Карибите и Тихоокеанския басейн (АКТБ) програмирането не се основава на национални индикативни програми, а е организирано около **еднократно действие, а именно изработването на документ за програмиране, който се състои от два компонента: а) стратегията на ЕС за реакция (част А) и б) документа за действие (част Б)**.

За одобряването на всеки документ за програмиране на ОСТ се взема само **едно официално решение на Комисията**, което обхваща както стратегическите насоки, така и подробната структура на програмата.

Бюджетната подкрепа е предпочитаният начин за изпълнение по отношение на териториалното разпределение в ОСТ (към днешна дата дванадесет от общо 16-те ОСТ, които се възползват от ЕФР). Това представлява положителна промяна в сравнение с използвания преди това проектен способ. Бюджетната подкрепа предлага ефикасен начин за преодоляване на хоризонталните, дългосрочните и структурните предизвикателства и заплахи и за поддържане на конструктивен политически диалог.

ОСТ носят основната отговорност за изготвянето на документите за програмиране, в това число за приоритетите, на които се основават техните стратегии, и за осигуряването на необходимите консултации на местно равнище. В съответствие с член 81 от Решението за отвъдморско асоцииране по искане на ОСТ беше предоставена техническа помощ за ОСТ в процеса на програмиране.

Положението през 2018 г.

а) Териториално изпълнение на 11-ия ЕФР

Благодарение на общата ангажираност на всички заинтересовани страни през 2018 г. бе постигнат напредък при програмирането на 11-ия ЕФР чрез засилена координация и диалог. С приемането на документите за програмиране по 11-ия ЕФР за Света Елена и

⁵ С Решение 2014/137/ЕС на Съвета за отношенията между ЕС, от една страна, и Гренландия и Кралство Дания, от друга страна, се отпускат 217,8 милиона евро за периода 2014—2020 г. за сътрудничество между Съюза и Гренландия в област от взаимен интерес.

Монтсерат дванадесет от общо 16-те ОСТ с териториално разпределение приключиха своето програмиране до края на 2018 г. Няколко други ОСТ постигнаха значителен напредък във финализирането в началото на 2019 г.⁶ Що се отнася до изпълнението, през 2018 г. бяха изплатени 58,62 милиона евро по линия на 11-ия ЕФР за ОСТ (вж. приложение 1).

Що се отнася до изпълнението през 2018 г.:

Карибски регион:

- В сектора на **устойчивата енергетика** бяха завършени плащанията по програмите за бюджетна подкрепа в Синт Еустациус (първи и втори фиксиран транш: 2,2 милиона евро) и Саба (втори фиксиран транш: 1,4 милиона евро), с което се повиши устойчивостта на сектора и се увеличиха производството на възобновяема енергия и стабилността на електропреносните мрежи.
- В сектора на **образованието** бе постигнат напредък, подкрепен от текущите програми за бюджетна подкрепа на Ангила (втори фиксиран транш: 1,75 милиона евро + 2,8 милиона евро допълнително по пакет Б) и на Търкс и Кайкос (втори фиксиран транш: 1 милион евро + първи променлив транш: 3,8 милиона евро + 2 милиона евро допълнително по пакет Б), с което **основното и средното образование и техническото и професионално образование и обучение** бяха приведени в по-голяма степен на съответствие с текущите и бъдещите нужди на пазара на труда.
- Освен това през 2018 г. беше **приет и подписан документът за програмиране по 11-ия ЕФР за Монтсерат** (18,4 млн. евро) за подпомагане на **икономическия растеж** и насърчаване на развитието на политиките за целеви отрасли като енергията от възобновяеми източници и туризма. Първото плащане е направено (първи фиксиран транш: 5,4 милиона евро + 0,32 милиона допълнително по пакет Б). Тази програма за бюджетна подкрепа представлява продължение на програмата за бюджетна подкрепа по линия на 10-ия ЕФР, която допринася за плана за устойчиво развитие на острова.

Тихоокеански регион:

- Френска Полинезия отбеляза напредък в своята секторна политика за **туризма** (първи фиксиран транш: 7,45 милиона евро) с помощта на секторна програма за бюджетна подкрепа, с която се привличат туристи и се създават работни места. Документът за програмиране по 11-ия ЕФР относно туризма за островите Питкърн беше приет през 2017 г. и подписан през 2018 г. и представлява продължение на програмата за бюджетна подкрепа по линия на 10-ия ЕФР в същия сектор, която беше завършена през 2018 г.
- В сектора на **заетостта** Нова Каледония продължи да прилага своята политика, имаща за цел повишаване на пригодността за заетост, по-специално чрез техническо и професионално обучение.

⁶ Териториалните програми за Аруба (13,05 милиона евро) и Бонер (3,95 милиона евро) бяха приети през февруари 2019 г. Процесът на програмиране за Кюрасао (16,95 милиона евро) и Синт Мартен (7 милиона евро) е в ход, с планирана дата на приемане през 2019/2020 г.

- Що се отнася до **развитието на цифровите технологии и свързаността**, Уолис и Футуна постигна значителен напредък по отношение на своята стратегия в областта на цифровите технологии (изплащане на първия фиксиран транш: 12 милиона евро). Във време, когато цифровата достъпност е от съществено значение и предлага нови икономически възможности, програмата подпомага по-конкретно полагането на широколентовия кабел от Самоа до Уолис и Футуна, осигуряващ високоскоростна широколентова връзка.

Други ОСТ:

- И Фолкландските острови, и остров Света Елена се възползваха от програми за **свързаност** в рамките на 11-ия ЕФР. В началото на 2018 г. **беше приет документът за програмиране** на Света Елена и беше постигнат напредък в изпълнението на стратегията в областта на цифровите технологии (изплащане на първия фиксиран транш: 10 милиона евро). На Фолкландските острови бяха направени първите стъпки към по-активното изграждане на транспортна инфраструктура и инфраструктура за свързаност (изплащане на първия фиксиран транш: 2 милиона евро).
- По отношение на **туризма** в Сен Пиер и Микелон беше подобрена достъпността за туристите, в резултат на което през пиковия сезон легловата база на Сейнт Пиер вече е „изцяло резервирана“ (изплащане на първия променлив транш: 3,25 милиона евро + трети фиксиран транш: 3,25 милиона евро).

Най-общо и целогодишно програмите за бюджетна подкрепа доведоха до редовни политически диалози с партньорските ОСТ относно реформите в управлението на публичните финанси, секторните политики и макроикономическата ситуация.

През 2018 г. имаше мобилизация на **техническата помощ** в подкрепа на териториалните и регионалните разпоредители с бюджетни кредити в процеса на програмиране. В края на 2018 г. бяха възложени договори за техническа помощ или за проучвания, с които да се определят секторните стратегии на ОСТ или да се установи дали ОСТ отговарят на условията за получаване на бюджетна подкрепа, с обща стойност на отпуснатите средства 3,6 милиона евро по линия на инструменти за техническо сътрудничество I и II на 11-ия ЕФР.

б) Регионално сътрудничество по линия на 11-ия ЕФР

През 2018 г. бе постигнат значителен напредък с приемането на трите регионални програми за ОСТ по линия на 11-ия ЕФР:

- Регионалната програма за **Тихоокеанския регион PROTEGE** (*Projet régional océanien des territoires pour la gestion matioyistes* — 36 милиона евро), подписана през февруари 2018 г., ще подкрепя устойчивото и жизнеспособно развитие на региона чрез опазване на биологичното разнообразие и възобновяемите природни ресурси. Тя е приемник на регионалната програма по 10-ия ЕФР **INTEGRE** (*Initiative des territoires pour la gestion régionale de l'environnement* — 12 милиона евро), която бе съсредоточена върху интегрираното крайбрежно управление и развитието на регионални мрежи (за биологично селско стопанство, отпадъци и адаптиране към изменението на климата).
- Регионалната програма за **Индийския океан** на стойност 4 милиона евро, подписана през февруари 2018 г., има за цел да се подобрят надзорът и

наблюдението на сухоземните и морските екосистеми във Френските южни и антарктически територии, да се възстановят екосистемите и да се укрепят механизмите за предотвратяване на въздействия. Предишната регионална програма по 10-ия ЕФР имаше за цел подобряване на устойчивото управление на природното наследство (както на сушата, така и в морето) на Майот и на Разпръснатите острови (3 милиона евро) чрез инструменти за оценка и подпомагане на вземането на решения.

- В **Карибския басейн** регионалната програма ReSEMBID (Жизнеспособност, устойчива енергия и морско биоразнообразие — 40 милиона евро), подписана през октомври 2018 г., ще засили устойчивото от гледна точка на околната среда икономическо развитие, като се съсредоточи върху жизнеспособността, устойчивата енергия и морското биологично разнообразие. Чрез програмата ще се повиши енергийната ефективност на инфраструктурата, която има голямо отражение върху потреблението на енергия, ще се подобрят защитата и устойчивото управление на морското биологично разнообразие и ще се увеличи капацитетът за адаптиране към екстремните и цикличните природни явления.

През 2018 г. бе постигнат напредък и в изготвянето на **тематичната програма за всички ОСТ по 11-ия ЕФР** със съгласието на всички ОСТ по отношение на двата целеви сектора на устойчивата енергия и изменението на климата (включително жизнеспособността)⁷.

И накрая, през 2018 г. с подкрепата на ЕС за **Асоциацията на отвъдморските страни и територии (ОСТА) с безвъзмездни средства за оперативни разходи** (1,1 милиона евро за две години) на Асоциацията бе дадена възможност да укрепя своя капацитета си за изпълнение на своя мандат. Това бе свързано по-конкретно за координирането на партньорските ОСТ с цел улесняване на диалога с ЕС, насърчаване на партньорството и подкрепа на колективната работа на членовете на Асоциацията в няколко области от взаимен интерес в рамките на асоциирането ЕС-ОСТ.

в) Урагани в Карибския регион

През септември 2017 г. два урагана от категория 5 връхлетяха няколко карибски отвъдморски страни и територии с животозастрашаващи ветрове, бури и обилни валежи, нанасяйки огромни щети на жилища и основна инфраструктура. Най-тежко засегнатите ОСТ бяха островите Ангила, Синт Мартен, Търкс и Кайкос, Сен Бартелеми и Британските Вирджински острови. Монтсерат, Саба и Синт Еустахиус също пострадаха.

Стратегията за възстановяване се основаваше на съчетание от ответни действия при извънредни ситуации до април 2018 г. и допълнителни действия на национално и регионално равнище, които продължиха през цялата 2018 г. **От неразпределените средства от пакет Б в размер на 21,5 милиона евро по линия на 11-ия ЕФР през 2018 г. бяха мобилизирани 15,04 милиона евро** в полза на Ангила (2,8 милиона евро), Монтсерат (320 000 EUR), Синт Мартен (7 милиона евро), Британски Вирджински

⁷ Решението на Комисията за финансиране на тази програма (C(2019)1595) беше прието през февруари 2019 г.

острови (2 милиона евро) и островите Търкс и Кайкос (2,92 милиона евро) за предоставяне на **следкризисна помощ**⁸.

Освен това службите на Комисията работиха активно заедно с органите на ОСТ, за да гарантират, че териториалните и регионалните програми на 11-ия ЕФР са коригирани така, че да се справят с последиците от урагана в ОСТ и да ги подкрепят в усилията им за постигане на издръжливост. В рамките на регионалната програма за Карибския басейн по линия на 11-ия ЕФР (40 милиона евро) бе включен хоризонтален компонент относно издръжливостта. В съответствие с Европейския консенсус за развитие половината от общия бюджет (20 милиона евро) беше пренасочена към този компонент, за да се осигури дългосрочната издръжливост на сградите в ОСТ. В рамките на Инструмента за природни бедствия на ЕФР през 2018 г. бяха започнати редица регионални действия за готовност при бедствия, в които участваха Ангила, Британските Вирджински острови, Монтсерат и Търкс и Кайкос.

г) Институционален диалог

От началото на процеса на програмиране през декември 2013 г. службите на Комисията активно подкрепят ОСТ през целия процес на програмиране чрез подпомагане на организирането на специални семинари, работни срещи и конференции с цел да се даде възможност за размисъл относно общите приоритети и цели. През 2018 г. тези възможности за обмен бяха многобройни.

Форум ОСТ—ЕС

С оглед на резултатите от различни консултативни заседания през 2017 г. седмицата на **16-ия форум ОСТ—ЕС** (19—23 февруари 2018 г.) беше добър повод за обмен на мнения и обсъждане на отношенията между ОСТ и ЕС в периода след 2020 г.

В **заклученията от 16-ия форум ОСТ—ЕС** (23 февруари 2018 г.) ЕС, ОСТ и държавите членки, с които са свързани ОСТ, потвърдиха категоричния си ангажимент за намиране на устойчиви решения на все по-сложните и взаимосвързани предизвикателства и изтъкнаха своята ангажираност за провеждането на устойчив енергиен преход, включително по-голям достъп до модерни енергийни услуги, енергия от възобновяеми източници и енергийна ефективност.

На **техническо равнище тристранните срещи**, проведени в рамките на 16-ия форум ОСТ—ЕС между представителите на Комисията, териториалните/регионалните разпоредители с бюджетни кредити на ОСТ и държавите членки, с които са свързани ОСТ, предоставиха възможност за обсъждане на въпроси, свързани с програмирането и изпълнението на сътрудничеството, и за планиране на предстоящите действия.

На **политическо равнище тристранните срещи** (22 февруари 2018 г.) между отговарящия за международното сътрудничество и развитие член на Европейската комисия Невен Мимица, ръководителите на делегациите в ОСТ и държавите членки, с които са свързани ОСТ, бяха полезна възможност да се подчертаят политическите приоритети за ОСТ и да се чуят техните мнения относно периода след 2020 г.

Освен това в деня преди тристранните срещи (21 февруари 2018 г.) беше проведено важно **събитие, свързано с политиката за океаните, тяхното управление и**

⁸ Двете специални мерки за подкрепа за Синт Мартен и Британските Вирджински острови бяха приети преди 17-ия форум ОСТ—ЕС през 2019 г.

потенциала на синия растеж, в което взеха участие ОСТ, държавите членки, Комисията и Организацията по прехрана и земеделие (ФАО).

Тристранни срещи

В допълнение обсъжданията относно общите стратегически приоритети напреднаха благодарение на структурите за диалог на Асоциацията, създадени по силата на Решението за откъсване от асоциране. **На техническо равнище през 2018 г. бяха организирани пет тристранни срещи между Комисията, представители на ОСТ и държавите членки, свързани с тях** (през януари, април, юли, октомври и декември⁹), предоставяйки платформа за диалог между Комисията, ОСТ и представителите на държавите членки, по-специално за проследяване на напредъка по програмирането и изпълнението на 11-ия ЕФР.

Партньорски работни групи и семинари

На 16 януари 2018 г. се проведе заседание на партньорска работна група относно **търговията и регионалната интеграция** с цел размяна на мнения относно различните аспекти, свързани с преференциалния статут на ОСТ в търговията с ЕС и по всички по-обширни въпроси от общ интерес в областта на търговията.

На 13 март 2018 г. беше проведено заседание на партньорска работна група относно **финансовите услуги**, на което беше обсъден процесът по общия списък на ЕС на юрисдикциите, които не оказват съдействие за данъчни цели. В края на май в Брюксел се проведе **международен данъчен семинар**, на който на ОСТ бяха представени международните стандарти и критерии, на които ЕС основава своите критерии за скрининг, с цел да се улесни диалогът между техническите експерти на ОСТ и международните партньори.

През ноември 2018 г. ОСТА организира **семинар относно програмите на ЕС** с подкрепата на Комисията. Неговата цел беше да се подобри капацитетът на ОСТ за кандидатстване по основните програми на ЕС от интерес за ОСТ, като например научните изследвания и иновациите, COSME и „Еразъм+“.

Европейска инвестиционна банка (ЕИБ)

В Решението за откъсване от асоциране се предвижда предоставянето на финансова помощ чрез финансови механизми, управлявани от ЕИБ, а именно Инвестиционния механизъм за ОСТ (понастоящем на стойност 48,5 милиона евро), финансиране за лихвени субсидии и техническа помощ (5 милиона евро) и собствените ресурси на ЕИБ (до 100 милиона евро за периода 2014—2020 г. по 3-тия Финансов протокол).

В рамките на тези три пакета през 2018 г. не бяха подписани нови операции. В рамките на Инвестиционния механизъм на ЕИБ за ОСТ операциите продължават да се изпълняват, възлизайки на 61,4 милиона евро в края на 2018 г. (тази сума надвишава началния капитал, тъй като фондът е револвиращ и някои обратни постъпления отново са били предоставени като заеми). Що се отнася до пакета за лихвени субсидии и техническа помощ, само 25 497 EUR от наличните 5 милиона евро бяха използвани през 2014 г. за операция по лихвена субсидия във Френска Полинезия. В рамките на пакета от собствени ресурси на ЕИБ за ОСТ през 2015 г. ЕИБ сключи споразумение за

⁹ Предвидената за началото на 2019 г. тристранна среща беше организирана по-рано — през декември 2018 г., за да се подготви по-добре предстоящият форум.

заем с Нова Каледония, като предостави инвестиционен заем в размер на 20 милиона евро за строежа на нова болница.

По отношение на останалите средства се извършват мониторинг и оценка на планираните проекти с цел пълноценно използване на наличните средства до края на 2020 г.

Перспективи

2019 година ще бъде от решаващо значение за ОСТ, тъй като тогава ще се договорят новото решение за отвъдморско асоцииране, многогодишната финансова рамка на ЕС за периода 2021—2027 г. и рамката за периода след Котону, успоредно с процеса на оттегляне на Обединеното кралство от ЕС.

В този контекст поддържането на диалога с ОСТ ще бъде от първостепенно значение и политическа значимост. Този процес ще бъде подпомогнат с постоянна подкрепа за Асоциацията на ОСТ и за самите ОСТ чрез Механизма за техническо сътрудничество.

Успоредно с това Комисията ще продължи да оказва помощ на пострадалите от урагани или извънредни ситуации ОСТ в усилията им за възстановяване и да работи в тясно сътрудничество с тях за задоволяване на нуждите им по възможно най-добрия начин.

И накрая, през 2019 г. напредъкът по програмирането за останалите две териториални програми ще бъде от съществено значение, за да се гарантира поемането на задължения за изразходване на целия пакет, който е на разположение на ОСТ по линия на 11-ия ЕФР¹⁰.

¹⁰ Процесът на програмиране за Кюрасао (16,95 милиона евро) и Синт Мартен (7 милиона евро) е в ход, с планирана дата на приемане през 2019/2020 г.